

中国伞形科新分类群(一)

单人骅 余孟兰 袁昌齐

(江苏省植物研究所)

溥发鼎

(中国科学院成都生物研究所)

NEW TAXA OF THE CHINESE UMBELLIFERAE (I)

Shan Ren-hwa Sheh Meng-lan Yuan Chang-chi

(Jiangsu Institute of Botany)

Pu Fa-ting

(Chengdu Institute of Biology, Academic Sinica)

1. 巍山茴芹 新种 图 1:6—10

Pimpinella weishanensis Shan et Pu, sp. nov. — *P. monoica* sensu Shan in *Sinensia* 11: 170. 1940, non Dalz. et Gibs.

Species affinis *P. diversifoliae* DC. sed foliis basalibus eis caulibus conformibus, ternatis vel pinnatisectis, segmentis 3—5, ovatis, late ovatis vel cordatis, 3—9 cm longis, 2—6 cm latis, umbellulis terminalibus fertilibus et lateralibus abortivis, sterilibus, petalis, purpurascentibus vel albis differt.

Herba perennis, 0.3—1 m alta. Radix fibrosa. Caulis singularis, e basi ramosus, puberulus. Folia basalia et folia caulina inferiora medioraque petiolata, 3—10(20) cm longa; laminae ternatae vel pinnatisectae, segmentis 3—5, ovatis, late ovatis vel cordatis, 3—9 cm longis, 2—6 cm latis; folia caulina superiora sessilia, laminis ternatis, segmentis longe ovatis vel lanceolatis, 1—2 cm longis, 0.5—1 cm latis, segmentis omnibus marginibus serratis, raro crenulatis, pubescentibus. Umbellae compositae; involucri phylla nulla, raro, 1—5, linearia; radii 9—25, 1—4 cm longi, puberuli; involuelli phylla 1—4, linearia, pedicellos aequantia vel eis breviora. Umbellulae 10—25-florae, umbellulis terminalibus fertilibus et lateralibus sterilibus, abortivis; calyces nulli; petala ovata, purpurascentia vel alba, basi cuneata, apice inflexa; stylopodia breviconica, stylis eis longioribus. Fructus ovoidei, pilosi, lateraliter compressi, jugis filiformibus, vittis ad valleculeas 3, commissuralibus 6, endospermis commissuralibus planis.

Yunnan: Weishan, alt. 2300 m, Y. Tsiang 11891, 8. XI. 1933 (Typus, JSBI); Zhenkang, alt. 2750 m, T. T. Yü 17019.

Sichuan: Yuexi, alt. 2000 m, Sichuan Exped. Chin. Herb. Medic. 26325.

Xizang: Nyalam, alt. 3300 m, Tibet. Exped. Chin. Herb. Medic. 1202; Zayu, alt. 2400 m, Xizang Exped. (NWBI) 900.

本种与异叶茴芹 *P. diversifolia* DC. 相近, 但本种的茎上部叶与基生叶同形, 三出分裂或羽状分裂, 裂片 3—5 个, 仅顶生花序的花发育, 侧生花序的花不育, 花瓣紫色或白色, 可以区别。

图1 1—5.深紫茴芹 *Pimpinella atropurpurea* C. Y. Wu ex Shan et Pu

1.植株; 2.花序; 3.花及花瓣; 4.果实; 5.小总苞片。6—10.巍山茴芹 *P. weishanensis* Shan et Pu
6.植株; 7.花; 8.花瓣; 9.果实; 10.分生果横剖面。(史渭清绘)

蒋英教授采集的 11891 号标本, 曾定为与印度所产的 *P. monoica* Dalz. et Gibs. 相同, 今承 L. Constance 函知 *P. monoica* Dalz. et Gibs. 分布印度南部地区, 认为 Y. Tsiang 11891 号标本既非 *P. monoica* Dalz. et Gibs., 亦非 *P. diversifolia* DC. 并提出更正意见, 故暂给以新名, 并向 L. Constance 致谢。

云南: 巍山, 海拔 2300 米, 蒋英 11891 号, 1933 年 1 月 8 日 (模式 JSBI); 镇康, 海拔 2750 米, 俞德浚 17019 号。

四川: 越西, 海拔 2000 米, 四川中草药调查队 26325 号。

西藏: 聂拉木, 海拔 3300 米, 西藏中草药调查队 1202 号; 察隅, 海拔 2400 米, 中国科学院西北高原生物研究所西藏调查队 900 号。

2. 深紫茴芹 新种 图 1: 1—5

Pimpinella atropurpurea C. Y. Wu ex Shan et Pu, sp. nov.

Species affinis *P. rockii* Wolff, sed radice fibrosa, planta tota fulvido-pubescente, petalis atropurpureis, basi unguiculatis apice acuminatis differt.

Herba perennis, 30—40 cm alta, planta tota fulvidopubescent. Radix fibrosa, fusca. Caules cylindrici, striati, ramulis 3—4. Folia basilaria petiolata, petiolis 5—15 cm longis, laminis cordatis, 2.5—4.5 cm longis, 2—4 cm latis, papyraceis, margine crenato-serratis. Folia caulina inferiora et media foliis basilaribus conformia sed breviter petiolata; folia caulina supera minora, sessilia, vaginis elongato-ovatis, laminis tripartitis vel subpinnatisectis, segmentis ultimis lanceolatis. Umbellae terminales et laterales; involucri phylla 1—3, lineari-lanceolata vel linearia, inaequalia, 0.5—1 cm longa, circa 1 mm lata, integra vel interdum apice biloba. Radii 8—12, 2—3 cm longi, dense fulvido-pubescentes; involucelli phylla 4—5, linearia, umbellulis subaequilonga; flores 10—15; petala ovata, atropurpurea, basi unguiculata, apice acuminata. Fructus ovoidei, puberuli; stylopodia conica, stylis eis subaequalibus.

Yunnan: Zhenkang, T. T. Yü 17136, 2. VIII. 1938. (Typus, PE); ibidem, alt. 2900 m, T. T. Yü 16915, 23. XII. 1937.

本种与丽江茴芹 *P. rockii* Wolff 近缘, 但本种的根不呈长圆锥形或圆柱形, 而为须根, 全体被淡黄色柔毛, 花瓣深紫色, 基部有爪, 顶端渐尖, 无内折的小舌片, 可以区别。

云南: 镇康, 俞德浚 17136, 1938 年 8 月 2 日 (模式标本, PE)

3. 尖瓣异叶茴芹 新变种

Pimpinella diversifolia DC. var. ***angustipetala*** Shan et Pu, var. nov.

A var. *diversifolia* differt petalis lanceolatis apice integris, leviter inflexis. Sichuan: Omei Shan, S. H. Ley 005 (Typus, JSBI).

与原变种的主要区别在于: 本变种的花瓣呈披针形, 顶端全缘微弯曲。

四川: 峨眉山, 黎尚豪 005 (模式, JSBI)。

4. 单羽矮伞芹 新变种

Chamaescidium acaule (M. B.) Boiss. var. ***simplex*** Shan et Pu, var. nov.

A var. *acaule* differt foliis pinnatisectis, phyllis involucri et involucellorum linearibus, petalis albis.

Xinjiang: Kashi, Kashi School of Health 017 (Typus, HMSU¹⁾).

本变种的叶片为 1 回羽状分裂,总苞片和小总苞片全部为线形,不分裂,花瓣白色,而原变种的叶片为 2 回羽状分裂,总苞片和小总苞片线形,全缘或羽状分裂,花瓣白色或黄色。

新疆:喀什,喀什卫校 017 号(模式, HMSU)。

5. 宽萼岩风 新种 图 2:7—10

Libanotis laticalycina Shan et Sheh, sp. nov.

Species affinis *L. abolinii* Korov, sed caudice simplici, umbellis parvis, 0.5—1.5 cm in diametro, radiis 3—4, fructibus fulvido-tomentosis differt.

Herba perennis, 40—70 cm alta. Caudex brevis, residuis vaginarum emortuarum dense obsitus, 0.8—1 cm crassus. Radix cylindrica fuliginea. Caulis erectus solitarius teres, striatus, glaber, e basi ramosus usque dichotome ramulosus. Folia basilaria petiolata, petiolis 3—5 cm longis, complanis latisulcatis, vaginis deltoideis glabris, ad marginem membranaceis; lamina ambitu late ovata vel deltoideo-ovata 9—12 cm longa, 4—6 cm lata, 3—4-jugo-bipinnatisecta, pinnis remotis, segmentis ultimis obovatis vel rhombiformibus tridentatis vel trilobulatis, 1—1.5 cm longis, 0.5—1 cm latis, utrinque glabris, glaucis; folia superiora caulina sessilia late vaginata. Umbellae numerosae, pedunculis angulatis hirsutis; involucri phylla 2—3, ovato-lanceolata, 1—1.5 mm longa, albo-membranacea; radii 2—4, inaequilongi, 1.5—4 mm longi, hirsuti. Umbellulae 3—6-florae; involucelli phylla 4—5, inaequalia, lanceolata; petala suborbicularia apice emarginata, lobulo inflexo, dorsaliter dense hirsuta; calycis dentes majores deltoideo-ovati; stylopodia breviter conica, stylis longis. Mericarpia dense hirsuta; vittae ad valleculeas solitariae; commissurae 2. Albumen ad faciem interiorem planum.

Shanxi: Ruicheng, alt. 1600 m, S. Y. Bao, S. J. Yan 484 (Typus, PE).

本种与焉耆岩风 *L. abolinii* Korov 近缘,但根茎不呈指状分叉,伞形花序较小,直径 0.5—1.5 厘米,伞辐较少,3—4,果实具黄棕色茸毛,可以区别。

山西:芮城,生长于海拔 1600 米山坡。包士英,严生俊 482 号,1959 年 8 月 19 日(模式 PE)

6. 地岩风 新种 图 2:1—5

Libanotis depressa Shan et Sheh, sp. nov.

Species affinis *L. setiferae* (Korov) Schischk., sed plantis 2—5 cm altis, acaulibus, involucellorum phyllis 7—11, calycis dentibus evolutis triangularibus vel late lanceolatis, 1 mm longis differt.

Perennis, 2—5 cm alta. Caudex breviter crassus, residuis vaginarum emortuarum dense obsitus. Radix longe conica, 3—7 cm longa, 0.5—1 cm crassa. Caulis valde brevis vel nullus. Folia radicalia numerosa, petiolis et rhachidibus complanatis leviter sulcatis pubescentibus, vaginis lanceolatis, margine membranaceis; lamina ambitu oblonga, 2—4 cm longa, 0.5—1 cm lata, 2—4-jugo-bipinnatisecta, segmentis ultimis linearibus vel lineari-lanceolatis, 0.3—1 cm longis, 0.5—1 mm latis. Umbellae e basi nasc-

1) HMSU = Herb. Medicin. Tradit. Sin. Sch. Urümqi.

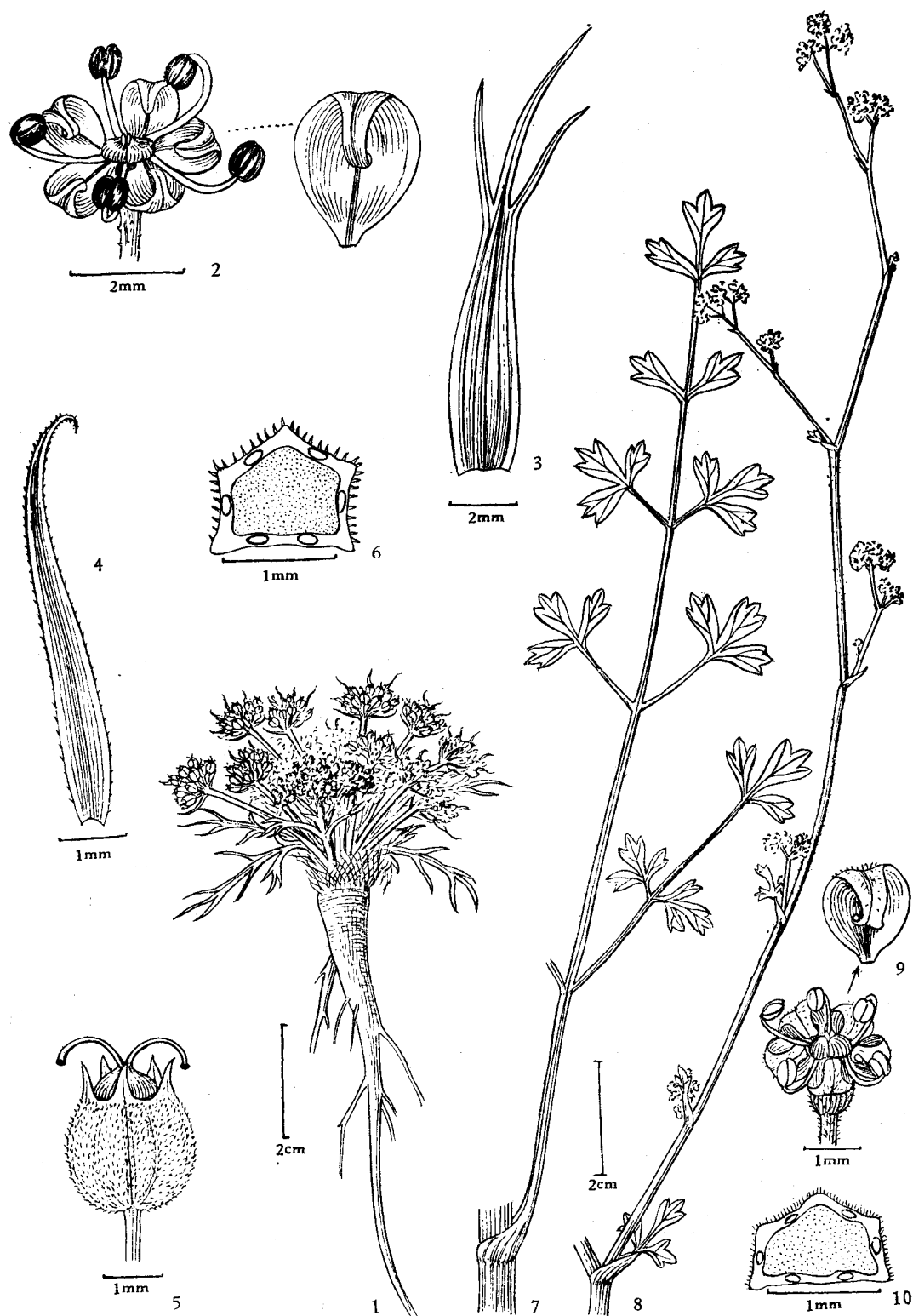

图2 1—5.地岩风 *Libanotis depressa* Shan et Sheh

1.植株; 2.花及花瓣; 3.小总苞片; 4.总苞片; 5.果实; 6.分生果横剖面。7—10.宽萼岩风 *L. laticalcina* Shan et Sheh 7.叶; 8.花序; 9.花及花瓣; 10.分生果横剖面。(史渭清绘)

entes, pedunculis 0.5—1 cm crassis, pubescentibus; involucri phylla 1—2, linearia, inaequalia, 5—10 mm longa, 0.6 mm lata; radii 6—10, inaequilongi, crassi, dense pubescentes; involucelli phylla 7—11, valde inaequilonga, 3—10 mm longa, 0.4—1.1 mm lata; umbellulae 10—20-florae, pedicellis crassis inaequilongis pubescentibus. Petala oblonga, alba, costis fulvis; calycis dentes conspicui, lanceolati, membranacei; stylopodia breviter conica, stylis longis. Mericarpia oblonga vel suboblonga, lateraliter compressa, sectione transversa pentagona; vittae crassae ad valleculas solitariae; commissurae 2.

Qinghai: Nangqen, Y. C. Yang 1395, VII. 1965 (Typus, JSBI); Yushu, Inst. Biol. Plat. Bor.-Occ. Acad. Sin. 222, 436.

Xizang: Gonjo, alt. 3700 m, Qinghai-Xizang Exped. 12566.

Sichuan: Dege Xian, Y. W. Tsui 5187; S. H. Chia 245.

本种与 *L. setifera* (Korov) Schischk. 近似, 但本种无主茎, 仅高 2—5 厘米, 贴近地面生长; 小总苞片 7—11, 宿存; 萼齿很显著, 三角形或宽披针形, 长约 1 毫米, 有时长可至果实的一半。后者有主茎, 并微有棱角, 高 7—12 厘米; 小总苞片 5, 早落, 萼齿很短, 可区别。

青海: 囊谦, 杨永昌 1395 号, 1965 年 7 月(模式, JSBI); 玉树, 西北高原生物所。

西藏: 贡觉, 海拔 3700 米, 青藏考察队 12566 号。

四川: 德格, 崔友文 5187 号; 贾慎修 245 号

7. 阔鞘岩风 新种 图 3:6—10

Libanotis acaulis Shan et Sheh, sp. nov.

Species affinis *L. calycinae* Korov, sed pedunculo brevi, 0.5—1 cm longo, umbellis compositis vel umbellulis numerosis e basi nascentibus differt.

Herba perennis pusilla. Caudex brevis, crassus residuis vaginarum emortuarum dense obsitus. Radix conica, 4—8 cm longa, 5—7 mm crassa. Folia radicalia petiolata, petiolis ad bases dilatatis, vaginis ellipticis, 1.2—1.5 cm longis, 5—7 mm latis, albo-membranaceis, pubescentibus, rhachidibus complanatis latis sulcatis; lamina ambitu oblonga, 1—2 cm longa, 7—10 mm lata, 4-jugo-bipinnatisecta, segmentis ultimis lineari-ellipticis, 2—3 mm longis, 0.8—1 mm latis. Radii 7—10; involucri phylla 1—2, lanceolata vel ovata, pinnatisecta, vaginis valde latis. Umbellae 15—25-florae; involucelli phylla 10—12, lanceolata, inaequalia, 3—6 mm longa, 0.5—1 mm lata, ad marginem membranacea pubescentia; calycis dentes conspicui, triangulari-lanceolati vel elliptici, 0.8 mm longi, 0.5 mm lati; stylopodia conica, stylis longis; petala alba, oblonga, apice lobulo inflexo instructa. Fructus oblongi, 2—2.5 mm longi, 1.5—1.8 mm lati hispidi; vittae ad valleculas 2—3; commissurae 4—6.

Xinjiang: Hejing, Bayburk, alt. 2300—2600 m, A. J. Li et J. N. Zhu 6378 (Typus, PE)

本种与 *L. calycina* Korov 近缘, 但本种花序梗短, 仅长 0.5—1 厘米, 除复伞形花序外, 还有单伞形花序, 直接从根颈部抽出, 后者花序梗较长, 长 25 厘米, 可以区别。

新疆: 和靖, 海拔 2300—2600 米, 李安仁, 朱家桢 6378 (模式, PE)

8. 兰州岩风 新种 图 3:1—5

Libanotis lanzhouensis K. T. Fu ex Shan et Sheh, sp. nov.

Species affinis *L. lancifoliae* K. T. Fu, sed laminis ambitu oblongis, 4—7-jugo-

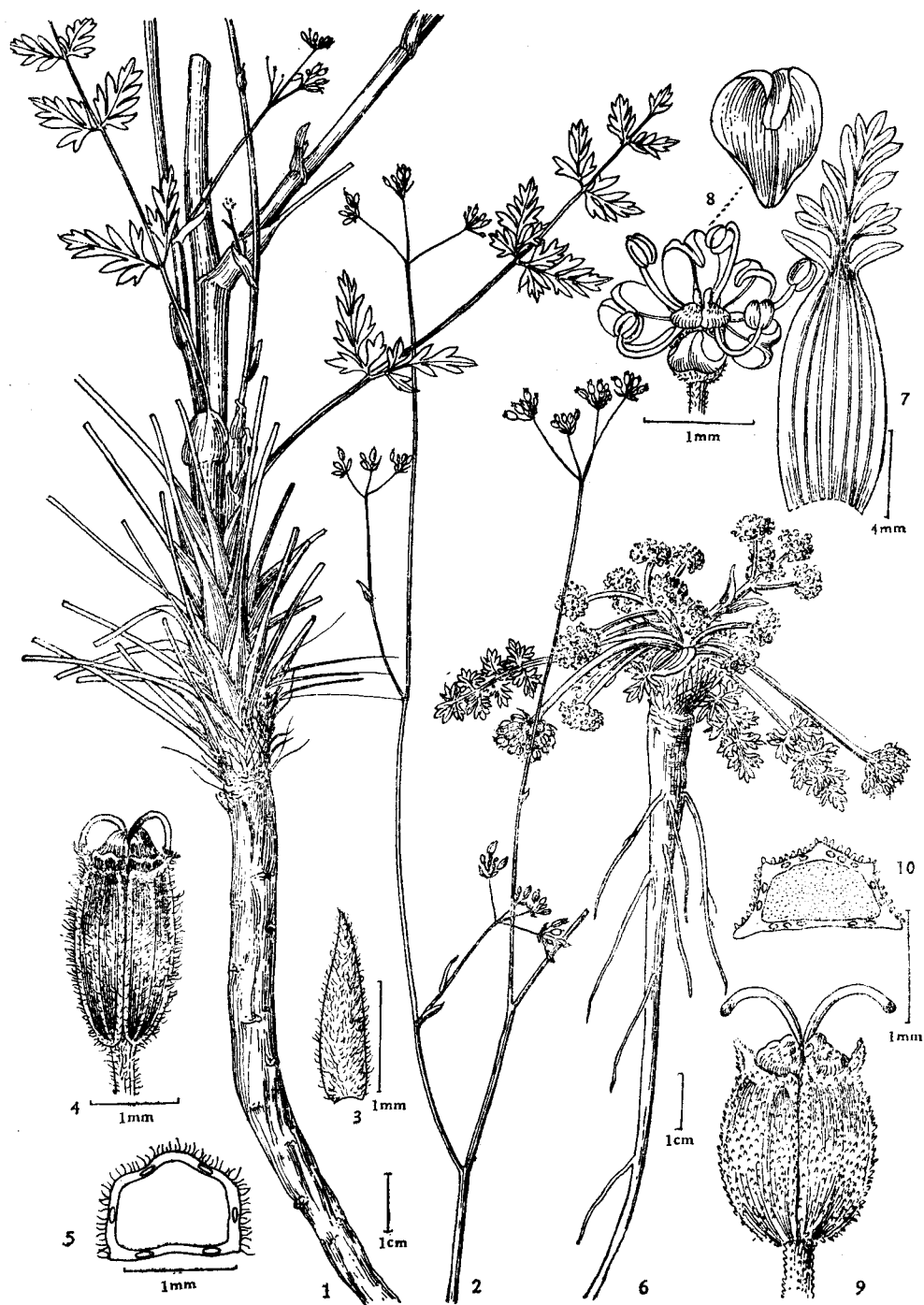

图3 1—5. 兰州岩风 *Libanotis lanzhouensis* K. T. Fu ex Shan et Sheh

1. 植株基部; 2. 花序; 3. 小总苞片; 4. 果实; 5. 分生果横剖面。6—10. 阔鞘岩风 *L. acaulis* Shan et Sheh 6. 植株; 7. 总苞片; 8. 花及花瓣; 9. 果实; 10. 分生果横剖面。(韦力生、史洞清绘)

bipinnatifidis, segmentis ultimis tenuibus, linearibus vel subrhombicis, 2—12 mm longis, 1.5—2 mm latis, pedunculis gracilibus, radiis 2—4 differt.

Perennis, 30—90 cm alta. Planta tota pubescens. Caudex longus crassus, lignescens, residuis vaginarum emortuarum dense obsitus. Radix teres. Caules pauci erectiusculi, teretes, 0.4—1.2 cm crassi, striati, ad basim angulares, ramosi, ramulis gracilibus. Folia basalia numerosa, petiolis 3.5—15 cm longis, in vaginas membranaceas dilatatis; lamina ambitu oblonga, 9—25 cm longa, 2—8 cm lata, bi-tripinnatifida, pinnis 4—7-jugis, segmentis ultimis linearibus vel subrhombicis, 4—12 mm longis, 1.5—2 mm latis, glaucis; folia caulina pauca, parva, segmentis ultimis linearibus. Umbellae ramosae, pedunculis tenuibus; radii 2—4, inaequilongi, 4—15 mm longi; involucri phyllum plerumque nullum vel 1; umbellulae 5—10-florae; involucelli phylla 5—7, lineari-lanceolata vel linearia. Petala oblonga, alba; calycis dentes subovatis. Mericarpi elliptica dense villosa, jugis filiformibus prominentibus, sectione transversali mericarpiorum pentagona; vittae ad valleculeas solitariae; commissurae 2.

Gansu: Lanzhou, Wuquan Shan, Y. L. Liu 134 (Typus, NWTCI¹⁾); Wuquan Shan, Hongshangeng, Q. H. Lü Sine num.

本种与条叶岩风 *L. lancifolia* K. T. Fu 近缘,但叶片轮廓为长圆形,2—3回羽状分裂,末回裂片细小,线形或近菱形,长2—12毫米,宽1.5—2毫米;花序梗纤细,伞辐2—4,可以区别。

甘肃:兰州、五泉山、刘玉兰 134 (模式, NWTCI); 五泉山,红山根,无号。

9. 粗糙西风芹 新种 图 4:1—6

Seseli squarrulosum Shan et Sheh, sp. nov.

Species affinis *S. asperulo* (Trautv.) Schischk., sed calycis dentibus conspicuis, fructibus ellipticis, 3.5 mm longis, 2 mm latis differt.

Herba perennis, 0.3—1 m alta. Caudex brevis, 0.4—1.2 cm crassus. Radix longe conica, 5—10 cm longa. Caulis erectus, teres, 1—3 mm crassus, striatus, superne ramosus. Folia basalia petiolata, petiolis 1.5—8 cm longis, vaginis membranaceis, dilatatis; lamina ambitu oblonga vel ovato-oblonga, 3.5—8 cm longa, 2—5 cm lata, tripinnatisecta, segmentis ultimis linearibus, 3—10 mm longis, 0.5—1.5 mm latis, apicibus acutis, subtus glaucescentibus squarrulosis; folia caulina 3—5, parva, laminis reductis, segmentis ultimis linearibus, 1—3 cm longis, 0.2—0.5 mm latis. Umbellae 1.5—5 cm in diametro, involucri phylla plerumque nulla, interdum 1—2, phyllis ovatis margine anguste membranaceis; radii (4—)6—10, inaequales, 1.5—3.5 cm longi, squarrulosi. Umbellulae 10—15-florae; involucelli phylla 5—6, lanceolata; petala subelliptica, luteola, costis flavis; calycis dentes conspicui; stylopodia conica. Fructus elliptici, dorsaliter compressi, 3.5 mm longi, 2 mm lati, jugis dorsalibus et intermediis approximatis filiformibus, jugis lateralibus anguste alatis, vittis vallecularibus 3—4, vittis commissuralibus 6—10.

Qinghai: Tongren, alt. 3100 m, Kuo Pen-chao 10099, 16. VI. 1972 (Typus, NWBI); Huangzhong, Liu Shang-wu 2113; Menyuan, alt. 2700 m, Kuo Pen-chao 7325; Huangyuan, Tsoong Pu-chiu 8878.

1) NWTCI = Institute of Botany, Northwest Teacher's College.

图4 粗糙西风芹 *Seseli squarulosum* Shan et Sheh

1. 植株基部; 2. 果序; 3. 叶裂片放大; 4. 花及花瓣; 5. 果实; 6. 分生果横剖面。(史渭清绘)

Sichuan: Dawu, alt. 2900 m, Dai Tian-lun, Li Bo-hui 68; Dawu, alt. 3000 m, Jiang Shu, Chin Tsen-li 2317; Maowen, He Zhu, Zhou Zi-lin 13861; Kangding, alt. 2900 m, Ying Tsun-shen 9785; Garze, alt. 3300 m, Jiang Shu 9431, 9473.

本种与产于苏联的 *S. asperulum* (Trautv.) Schischk. 近似, 但萼齿锐尖而显著, 果实椭圆形, 长 3.5 毫米, 宽 2 毫米, 而后者无萼齿, 果实为长圆状卵形而较大, 长 5—6 毫米, 宽 3 毫米, 可以区别。

青海: 同仁, 麦秀林场, 郭本兆 10099 号, 1972 年 6 月 16 日(模式, NWBI); 湟中三合林场, 刘尚武 2113 号; 门源, 郭本兆 7325 号; 湟源, 鍾补求 8878 号。

四川: 道孚, 喇嘛寺, 海拔 2900 米, 戴天伦、李伯惠 68 号; 道孚县城, 海拔 3000 米, 姜恕、金存礼 2317 号; 茂汶, 何铸、周子林 13861 号; 康定, 海拔 2900 米, 应俊生 9785 号; 甘孜, 海拔 3300 米, 姜恕 9431、9473 号。

10. 单叶西风芹 新变种

Seseli mairei Wolff var. *simplicifolia* C. Y. Wu ex Shan et Sheh, var. nov.

A var. *mairei* differt foliis omnibus indivisis, foliis basilaribus simplicibus, ellipticis vel lanceolatis, apice acutis, foliis caulinis parce angustis et brevibus, foliis supremis lineari-lanceolatis.

Sichuan: Huidong, alt. 2300 m, J. S. Yue 64180, 4. X. 1964. (Typus, JSBI).
Yunnan: Lincang, leg. ign.

本变种与原变种的区别在于基生叶和茎生叶均不分裂, 基生叶椭圆形或椭圆状披针形, 顶端急尖, 茎生叶稍狭窄而短小, 茎上部叶为线状披针形。

产四川会东, 海拔 2300 米, 岳俊三 64180 号, 1964 年 10 月 4 日(模式, JSBI); 云南临沧也有。

11. 大叶绒果芹 新变种

Eriocycla albescens (Franch.) Wolff var. *latifolia* Shan et Yuan, var. nov. —
Eriocycla albescens auct. non (Franch.) Wollf: 东北草本植物志 6: 226。图 90.1977。

A var. *albescens* differt tota planta leviter puberula, cinerascens-viridi, segmentis ultimis foliorum 2.5—5 cm longis, 1.5—3 cm latis, tripartitis, lobis interdum 2—3 lobulatis.

Hebei: Xinglong, Wuling Shan, alt. 1100 m in clivis, T. N. Liou 4676, 3. IX. 1952. (Typus, FPI); Chengde, Nandawa, alt. 500 m, in clivis calcareis, T. N. Liou 5037, 13. IX. 1952.

本变种与原变种的区别在于全株稍有短毛, 带灰绿色, 叶片的末回裂片大, 长 2.5—5 厘米, 宽 1.5—3 厘米, 3 深裂, 各裂片又 2—3 裂。

河北: 兴隆县, 雾灵山, 生长于海拔 1100 米的山坡上, 刘慎谔 4676 号, 1952 年, 9 月 3 日(模式, FPI); 承德县南大洼, 生长于海拔 500 米石灰质山坡上, 刘慎谔 5037 号。